

„Актуальні питання сучасної педагогіки: творчість, майстерність, професіоналізм”

4. Олефір Н. Особливості роботи асистента вчителя в закладах загальної середньої освіти з інклюзивним навчанням. Вісник Дніпровської академії неперервної освіти. № 1(1), 2021. С.68-73

Вікторія КОЗАК,

здобувач фахової передвищої освіти

Обласного коледжу „Кременчуцька гуманітарно-технологічна академія імені А. С. Макаренка”

Полтавської обласної ради

м. Кременчук, Україна

Науковий керівник: Ірина НЕПОРАДА,

старший викладач кафедри початкової освіти,

гуманітарних дисциплін та інформатики,

Обласного коледжу „Кременчуцька гуманітарно-технологічна академія імені А. С. Макаренка”

Полтавської обласної ради

м. Кременчук, Україна

АКСІОЛОГІЧНИЙ ЗМІСТ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

В умовах сьогодення поняття „інклюзія”, „інклюзивна освіта” стала досить актуальною темою в освітньому й соціальному середовищі. Головне завдання інклюзивної освіти – це забезпечити доступом та рівними можливостями якісної освіти для всіх дітей, незалежно від їхніх особливостей, потреб, відмінностей та обставин.

Аксіологія займає важливе місце в інклюзивній освіті, оскільки визначає принципи та етичні аспекти, які лежать в її основі. Розуміння цього допомагає створити середовище, в якому кожен учень відчуває себе прийнятим і важливим. Термін ввів французький філософ та педагог – Поль Лапі, він затвердив її наукою про людські цінності.

Згідно з статтею 20 Закону України „Про освіту”: „Інклюзивне навчання здобувачів освіти базується на принципах недискримінації, врахування багатоманітності людини, ефективного залучення та включення до освітнього процесу всіх його учасників” [1].

Базовими принципами філософії інклюзивної освіти є наступні:

- цінність кожної людини не залежить від її здібностей та досягнень;
- кожна людина є здатною відчувати та думати;
- кожна дитина має право на спілкування й на те, щоб її почули;
- усі люди потребують одне одного;
- справжню освіту можна здійснювати лише в контексті реальних

стосунків;

- усі люди потребують підтримки і дружби ровесників
- для усіх учнів досягнення прогресу можуть бути радше в тому, що вони

можуть робити, ніж у тому, що не можуть.

Інклюзія – це і філософія, і ставлення, і практика активного управління багатоманітністю. Це цінності рівного і справедливого доступу кожного індивіда до успішного навчання, набуття як професійних, так і соціально-особистісних компетенцій, розвитку впевненості в собі. Це інтеграція кожної дитини до всіх аспектів і сфер шкільного (університетського) життя. Цінувати кожного учня – базовий принцип, етика турботи і єдності – лейтмотив корпоративної культури інклюзивного закладу освіти [4].

Діти з особливими потребами стають частиною нашого життя, вони включаються в загальноосвітні школи, оточення, спільноти. До них ставляться як до рівних і як таких, що заслуговують на повагу і сприйняття їх такими, як вони є. Це те право, яким всі ми користуємось як члени суспільства [3].

Інклюзивна освіта не ототожнюється з навчанням у класах компенсального навчання і спеціальних (корекційних) класах, які функціонують в загальноосвітніх закладах загального типу:

„Актуальні питання сучасної педагогіки: творчість, майстерність, професіоналізм”

- педагогічна теорія, яка визначає сутність цілеспрямованого педагогічного процесу, основні закономірності, мету, методи і форми в умовах інклюзивного навчання;

- психологічні концепції, що пояснюють механізми розвитку, формування особистості та соціалізації дитини в умовах інклюзії [3].

Принципи інклюзивного навчання:

- усі діти мають навчатися разом у всіх випадках, коли це виявляється можливим, всупереч певним труднощам чи відмінностям, що існують між ними;

- навчальні заклади мають визнавати і враховувати різноманітні потреби своїх учнів узгодженням різних видів і темпів навчання;

- освітні заклади повинні забезпечувати якісну освіту для всіх, розробляючи відповідні навчальні плани, вживаючи організаційні заходи, розробляючи стратегії викладання, використовуючи ресурси і партнерські зв'язки зі своїми громадянами;

- діти з особливими освітніми потребами мають отримувати будь-яку додаткову допомогу, яка може знадобитися їм у навчальному процесі;

- інклюзивні форми навчання – найефективніший засіб, який гарантує солідарність, співучасть, взаємодопомогу, розуміння між дітьми з особливими потребами та їхніми ровесниками [5, с. 124].

Спеціальні принципи:

- максимальної доступності, з визначенням адекватних для учнів цілей і завдань;

- орієнтації на потреби кожного згідно з програмою навчання;

- збільшення участі кожного школяра в освітній діяльності;

- прийняття і поваги індивідуальних особливостей навчання;

- створення умов для підвищення успішності кожного учня [5, с.126].

Розвиток сучасного суспільства детермінує повагу до людського розмаїття, становлення принципів солідарності та безпеки, що забезпечує захист та повне інтегрування у соціум усіх верств населення, насамперед – осіб з обмеженими

V Міжнародна викладацько-студентська науково-практична конференція
можливостями здоров'я. Це зумовлено визначенням головної мети соціального розвитку – створення „суспільства для всіх” [2, с. 9].

Переваги, які надає інклюзивна освіта:

- продуктивність особистості та групи зростає, якщо використовується потенціал багатства різноманітності в групі:

- успіх особистості та групи стає більш можливим, якщо індивід розуміє всі особливості „іншого” у своєму оточенні, бажає та вміє знаходити з ним спільну мову, виконувати спільні завдання на погодженій аксіологічній основі;

- така особистість і група стає більш конкурентоспроможною, що підвищує конкурентоспроможність суспільства в цілому;

- гуманістичні пріоритети підвищують ефективність комунікації;

- за допомогою інклюзивної освіти і виховання толерантності в молодого покоління створюється конкуренція агресивному середовищу, яке несумісне з позитивною орієнтацією молоді;

- знижується рівень ксенофобії у суспільстві в цілому [5].

Державна політика, освітні послуги, відповідні заходи щодо осіб з особливими потребами, і власне саме суспільство створюють умови для появи такого поняття як „інклюзивна культура”. Це соціокультурне середовище, яке сприяє взаєморозумінню, повазі, толерантності, співпраці та відкритості до усіх людей, незалежно від їхніх індивідуальних особливостей, вікових, культурних, соціальних та фізичних характеристик. Інклюзивна культура передбачає створення громади, де кожна людина відчуває себе прийнятою, цінною та повагою, де вона може реалізувати свій потенціал та взаємодіяти з іншими учасниками спільноти на рівних умовах.

Отже, інклюзія – це динамічний процес, який повинен забезпечити повну участь усім членам суспільства у всіх сферах життєдіяльності. державна політика сучасної України з відповідними нормативно-правовими та матеріально-технічними змінами сприяє формуванню нової суспільної філософії щодо дітей та дорослих з особливими потребам.

„Актуальні питання сучасної педагогіки: творчість, майстерність, професіоналізм”

Аксіологія в інклюзивній освіті є важливою для визначення цінностей, орієнтації на них, розвитку позитивного ставлення до різниці та врахування етичних аспектів в процесі навчання та виховання. Це включає важливість рівноправ'я, поваги до різноманітності, гуманізму та інших складових, які сприяють створенню позитивного та прийняттого для всіх середовища. Сприяє розвитку позитивного ставлення до індивідуальних особливостей, що допомагає підтримувати атмосферу взаєморозуміння та сприяє створенню позитивного середовища в освітньому закладі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України „Про освіту” 2145-VIII пот. ред. 01.01.2023 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення 18.02.2024)
2. Колупаєва А. А. Інклюзивна освіта: від основ до практики: монографія/А. А. Колупаєва, О. М. Таранченко. Київ: АТОПОЛ, 2016. 152 с.
3. Матрос О. Зміст та сутність ідеології „Філософії інклюзивної освіти”. URL: [Тези Матрос О.О. конференція, квітень.pdf \(udpu.edu.ua\)](#) (дата звернення 20.02.2024)
4. Нестеренко Г. Аксеологія інклюзивної освіти та педагогіки гетерогенності. URL: [Microsoft Word - ДІС_1_5_.doc \(indexcopernicus.com\)](#) (дата звернення 25.02.2024)
5. Шевців З. М. Основи інклюзивної педагогіки. Київ: „Центр учбової літератури”, 2016. 248 с.